

Mgr. Katarína Čapková, Centrum pre deti a rodiny Trnava

Artefiletika ako preventívna sociálno-výchovná činnosť v škole

Artefiletika ako inovatívna metóda pomoci a podpory rodine v podmienkach sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately.

(záverečná práca)

Využitie artefiletiky a arteterapie v podmienkach sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately:

- *Počas práce v oblasti sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately som zistila, že artefiletika a arteterapia sú inovatívnymi metódami, ktoré môžu pomôcť pomáhajúcemu profesionálovi vytvoriť si dôverný vzťah s členmi rodiny*
- *Na oddelenie SPODaSK a do Centier pre deti a rodiny prichádzajú rodiny, ktoré prechádzajú nepriaznivými životnými situáciami. Pre členov rodiny môže byť nepríjemné hovoriť o ťaživých situáciách v rodine, pretože prežívajú pocity hanby a zlyhania. Niekedy sa preto stáva, že sa snažia zatajiť niektoré skutočnosti. Pri práci s kresbou dochádza k uvoľneniu a dôvere, vďaka čomu členovia rodiny dokážu hovoriť o tom čo ich trápi. Len tým, že pomenujú čo ich trápi, je možné použiť intervencie, ktoré budú „šité na mieru“ a pomôžu rodine prekonať krízu*
- *V tejto oblasti sa nachádza veľa rodín, ktoré žijú na pokraji chudoby, deti nenavštevujú predškolské zariadenia a je veľmi náročné ich začlenenie do školského kolektívu. Artefiletické techniky zamerané na rozvoj grafomotoriky, môžu pomôcť práve týmto deťom rozvíjať sa v prirodzenom prostredí, kde sa cítia bezpečne. Sú pritom pre rodiny finančne dostupné.*
- *V neposlednom rade aj techniky zamerané na „agresívne“ deti vedia pomôcť rodine, tým, že bude správne pochopené prečo sa dieťa tak správa.*

Pomáhajúci profesionáli pomáhajú:

- *V prirodzenom prostredí (v domácnosti)*
- *V inštitúciách (materské školy, školy, obecné a mestské úrady, CPPPaP, pediatrické ambulancie...)*
- *V otvorenom prostredí*

- *V prostredí utvorenom na výkon SPODaSK (pobytová forma CDR, ambulancia CDR)*

Techniky využiteľné v podmienkach SPODaSK a Centrách pre deti a rodiny:

1. Technika: Spontánna kresba:

Pri práci s deťmi sa mi na prvom stretnutí osvedčila spontánna kresba. Keď sa stretávam s deťmi, viem o nich často len základné informácie ako napríklad koľko majú rokov, kde chodia do školy, aký je ich zdravotný stav. Málokedy sa dozvedám o ich záľubách, obľúbených veciach. Spontánna kresba dáva deťom slobodu, môžu sa rozhodnúť pre formát papiera, čím budú kresliť a čo budú kresliť. Pri ich tvorbe si môžem veľa vecí všímať, napríklad to, či sa vedia do tvorenia pustiť samé, alebo potrebujú pomoc, aký formát papiera si vyberajú aj čím budú maľovať. Často deti kreslia to, čo majú rady a počas rozhovoru o kresbičke sa im páči pozornosť, ktorú im venujem. Rovnako aj možnosť porozprávať o tom, čo nakreslili, prečo a čo majú rady. Techniky artefietiky mi celkovo pomáhajú vytvoriť si s deťmi dôverný vzťah bez toho aby mali strach „zo sociálky“. Rodičia často deti pred príchodom do ambulancie strašia aby o niektorých veciach nehovorili, pretože budú musieť ísť „do ústavu“.

Cieľ aktivity: spoznať sa, relaxácia a výtvarné vyžitie dieťaťa

Veková kategória: 3+

Forma: individuálna, skupinová

Pomôcky: papiere viacerých formátov, pastelky, voskovky, fixky, vodové farby, temperové farby, ceruzka

Inštrukcia: Dieťaťa sa opýtame či by sme si nakreslili obrázok. Pokiaľ súhlasí, dáme mu na výber výkres a materiál, ktorým bude tvoriť. Necháme dostatok času na tvorenie.

Reflexia: Tvoj obrázok ma veľmi zaujal, chcel/a by si sa o ňom porozprávať. Na obrázku vidím, že si nakreslila koníka, povieš mi prečo si nakreslila práve koníka? Videl/a si aj naživo koníka? Porozprávala by si mi o výlete na ktorom si bol/a s maminkou a videl/a si tam koníka?

Poznámka: Počas spontánnej kresby som v jednom prípade zistila, že dieťaťko je veľmi pozadu čo sa týka výtvarného prejavu a má zlé uchopenie ceruzky. U dieťaťka využívam techniky zamerané na rozvoj grafomotoriky. Takisto to bolo v prípade kresby kde rezonovali prvky agresivity. Spontánna kresba je veľmi podstatná pri mapovaní potrieb dieťaťa a umožňuje pomáhajúcemu profesionálovi zamerať sa na jednotlivé techniky artefietiky, ktoré dieťaťku pomôžu.

AMKA

25

EMKA

2. Technika Srdiečko pre....:

Druhú techniku som si vybrala srdiečko pre ....., ktorú som vyskúšala ako v pobytovej tak i ambulantno-terénnej forme CDR. Srdiečko som si vybrala preto, lebo ide o pomerne ľahký symbol, ktorý pozná každé dieťa. Zároveň sa srdiečko spája s láskou a preto je ľahké sa v rozhovore o obrázku zamerať sa na blízke osoby, ktoré dieťa vo svojom okolí má. Techniku som skúšala dvoma spôsobmi, prvým bolo, že srdiečko deti nakreslili. Druhý spôsob spočíval v tom, že srdiečko vystrihovali z farebných a vzorovaných papierov a dotvárali.

Cieľ aktivity: spoznať blízke osoby dieťaťa, naučiť sa venovať dary od srdca 😊

Veková kategória: 3+

Forma: individuálna, skupinová

Pomôcky: výkresy, farebné a vzorované papiere, pastelky, fixky, vodové a temperové farby, nožnice, pero

Inštrukcia: Úlohou detí je vytvoriť srdiečko a zamyslieť sa nad tým, komu by ho venovali. U menších detí sme srdiečko obkreslili na papier a ich úlohou bolo ho dotvoriť podľa svojich predstáv. Následne bolo úlohou detí toto srdiečko podarovať osobe, ktorej ho nakreslili.

Reflexia: Komu by si venoval svoje srdiečko? Aké venovanie by si napísal/a? Povedal/a by si mi niečo viac o osobe, ktorej chceš venovať srdiečko?

Poznámka: V pobytovej časti CDR sme túto techniku s deťmi skúšali v čase sv. Valentína. S deťmi sme si herňu vyzdobili šnúrou so srdiečkami a spravili sme si artefietické doobedie. Deťom sa páčilo obdarovávanie sa nakreslenými srdiečkami. Kreslili si ich aj medzi sebou, ale kreslili ich aj mamičke, ockovi. Krásny moment bol, keď sa dievčatá vrátili zo školy a mali sa v to poobedie stretnúť s rodičmi, spontánne sa zapojili do techniky a následne veľa porozprávali o svojej rodine. Keď rodičia po dievčatá prišli na skupinu, boli veľmi prekvapení a dojatí darom, ktorý dostali.

Rovnako veľmi príjemným momentom bolo, že do tejto techniky sa zapojil aj chlapček, ktorý má rad zdravotných hendikepov a na skupine sa zvykol prejavovať agresívne, aby upútal pozornosť. Pomohli sme mu vystrihnúť srdiečka zo vzorovaného papiera a veľmi nás prekvapil, keď srdiečka nalepil na seba, čím vytvoril skutočne veľmi zaujímavú pohľadnicu. Nakoľko nevie písať, sestry poprosil, aby mu dovnútra napísali venovanie pre sociálneho pracovníka, ktorého má rád a s ktorým tváril najviac času. Svojím spôsobom nám o sociálnom pracovníkovi povedal, prečo ho má rád. Bol veľmi na seba pyšný keď sociálnemu pracovníkovi túto pohľadnicu podaroval a videl pozitívnu odozvu z jeho strany.

V ambulantnej forme sme túto techniku skúšali keď sme ako multidisciplinárny tím (psychologička, asistentka sociálnej práce a sociálna pracovníčka) pracovali s deťmi v prirodzenom prostredí, kde sa cítili bezpečne. Srdiečko s venovaním

sa ušlo každej z nás. Okrem iného je to pre nás signálom, že dievčatá nás vnímajú pozitívne a prechovávajú dôveru k nám.

srdiečko pre sociálneho pracovníka pobytovej časti CDR